

Powered by
Arizona State University®

Univerzitet Donja Gorica

Fakultet za kulturu i
turizam

www.udg.edu.me

PRAVILNIK ZA IZRADU DIPLOMSKOG RADA

Instrukcije o izradi diplomskih radova na Fakultetu za kulturu i turizam¹

Podgorica, februar 2025. godine

¹ VAŽI ZA JUN 2025, SEPTEMBAR 2025. I MART 2026. GODINE

Sadržaj

1. Pregled koncepta programa diplomskih radova na Fakultetu za kulturu i turizam (FKT).....	3
1.1. Svrha izrade diplomskog rada.....	3
1.2. Proces izrade diplomskog rada.....	3
1.3. Odabir teme i mentora.....	3
1.4. Izrada praktičnog dijela diplomskog rada.....	4
1.5. Struktura diplomskog rada.....	4
1.6. Odbrana rada.....	5
2. Informacije o proceduri prijave diplomskog rada i neophodnoj dokumentaciji.....	6
2.1. Uslovi za izradu diplomskog rada.....	6
2.2. Procedura prijave teme.....	6
2.3. Procedura prijave diplomskog rada.....	6
2.4. Neophodna dokumentacija za prijavu diplomskog rada.....	7
2.4.1. Prijavni formular.....	7
2.4.2. Diplomski rad.....	7
2.4.3. Esej.....	7
2.4.4. Potrebne potvrde.....	8
2.4.5. Radografija.....	8
2.4.6. Izjava o autorstvu.....	8
2.4.7. CD.....	9
2.5. Informacije o rokovima.....	10
2.5.1. Informacije o rokovima.....	10
3. Rad i komunikacija sa mentorom.....	11
4. Informacije o proceduri javne odbrane diplomskog rada.....	12
5. Informacije o sistemu ocjenjivanja.....	14
6. Dodatne napomene.....	14
Dodaci.....	15
Aneks 1 – Formular za odabir teme.....	15
Aneks 2 – Formular za prijavu rada.....	16
Aneks 3 – Radografija.....	17
Aneks 4 – Izvještaj o napretku.....	19
Aneks 5 – Izjava o autorstvu.....	20
Aneks 6 – Instrukcije za formatiranje diplomskog rada.....	21
Anex 7 – Podsjetnik za strukturu rada.....	22
Aneks 8 – Metodologija pisanja diplomskog rada.....	23
LITERATURA.....	35

1. Pregled koncepta programa diplomskih radova na Fakultetu za kulturu i turizam (FKT)

1.1. Svrha izrade diplomskog rada

Diplomski rad je stručni rad u kom student obrađuje neku od tema koje su vezane za oblasti izučavanja na fakultetu, pri tom pripremajući biznis plan, pod nadzorom mentora, i koji na kraju javno brani. Diplomski rad treba da predstavlja sublimaciju praktične primjene znanja i vještina koje je student stekao tokom dotadašnjeg školovanja na diplomskim studijama. Cilj je da rad bude istraživačkog, obrazovnog i kulturnog karaktera, te da doprinese razvoju preduzetničkog duha studenta. Uspješnom izradom diplomskog rada, student pokazuje da je savladao teoretska znanja, praktične vještine relevantne za oblast studija, kao i da je sposoban da ih samostalno primjenjuje u cilju postizanja novih znanja, rješavanja problema, kreiranja novih vrijednosti pritom pretvarajući svoju ideju u tržišno profitabilan proizvod ili uslugu. Proces izrade diplomskog rada zamišljen je da studenta osposobi za preduzetničke poduhvate ili za nastavak bavljenja naučno-istraživačkim radom.

Procedura prijave, izrade i odbrane diplomskog rada je strogo formalizovana i podrazumijeva nekoliko koraka koji su detaljno opisani u ovom Pravilniku.

1.2. Proces izrade diplomskog rada

Program izrade diplomskog rada sastoji se od tri dijela:

I dio – sastoji se od istraživanja na neku od tema koje student odabere, a u dogovoru sa mentorom. Istraživanje može biti u obliku praktične izrade biznis plana ili PPTa i mora da se odnosi na neki konkretan problem koji donesi nove rezultate i/ili preporuke u okviru odabrane problematike. Praktični dio istraživanja se može vršiti u saradnji sa industrijom ili drugim relevantnim institucijama i kompanijama, u dogovoru sa mentorom i u skladu sa poslovnom politikom Fakulteta.

II dio – se sastoji u pisanju i javnoj odbrani samog diplomskog rada, kojim student predstavlja svoje istraživanje. Diplomski rad mora biti urađen po pravilima akademskog pisanja (za šta će studenti detaljne instrukcije dobiti u nastavku ovog pravilnika). Po završetku izrade i formalne prijave rada, student svoj rad i rezultate javno brani u skladu sa formalnom procedurom (opisanom u odjeljku 1.6).

1.3. Odabir teme i mentora

Svaki student predlaže temu sa kratkim opisom ideje biznis plana za izradu diplomskog rada. Naučno nastavničko vijeće (NNV) FKT dodjeljuje mentore, koji su ujedno i članovi NNVa sa adekvatnim zvanjem, shodno setu predloženih tema za izradu diplomskih radova. Ukoliko NNV nije salasno sa

predloženim temama, članovi NNV predlažu set tema za izradu diplomskih radova. NNV sagledava da li su teme definisane na osnovu potreba i mogućnosti fakulteta, ali i partnerskih institucija i kompanija. Student zatim, poštujući formalne rokove i u dogovoru sa mentorom formalno prijavljuje temu NNV FKT na odobrenje, nakon čega pristupa praktičnom dijelu rada, a zatim i daljoj proceduri. Rokovi za predlaganje, odabir, prijavu i odobrenje tema za diplomske radove definisani su odjeljku 2.5.²

U jednom roku profesor (docent, vanredni profesor, redovni profesor) može biti mentor za najviše **tri** diplomska rada.

Napomene: Neophodno je voditi računa da se izbjegnu “dnevne” i potrošačke teme. Tema mora biti istraživačkog karaktera, bazirana na teorijskoj osnovi sa multidisciplinarnim pristupom. Diplomski rad je hod u zapošljavanje kandidata.

Prilikom predlaganja teme, student je u obavezi da ukratko opiše ideju i cilj izrade diplomskog rada na predloženu temu (istraživanje). Na osnovu iste, mentor je u obavezi uputiti studenta na makar dvije fundamentalne knjige, teorijsko-istraživačkog karaktera, koje student mora da prouči da bi napisao diplomski rad. Ukoliko student u radu ne pokaže da je koristio te knjige - mentor/komentor je u obavezi da odbije odobrenje odbrane diplomskog rada.

S obizrom na specifičnosti oblasti kojima se bavi FKT i istraživanja u njima, studenti su u mogućnosti da u dogovoru sa potencijalnim mentorom definišu temu shodno njihovim ličnim interesovanjima ili zapažanjima.

1.4. Izrada praktičnog dijela diplomskog rada

Ukoliko se praktični dio obavlja u nekoj od institucija ili kompanija, student, mentor i FKT će shodno situaciji dogovoriti uslove pod kojima će se praktični rad obavljati i po potrebi ga formalizovati dokumentom o saradnji.

1.5. Struktura diplomskog rada

Diplomski rad treba da bude urađen po pravilima akademskog pisanja, i da sadrži sljedeće opšte djelove:

- *Sažetak (apstrakt) i ključne riječi* – Sažetak, maksimalne dužine jedne stranice, treba da pruži kratak pregled čitavog rada (problem, metod, rezultati, zaključci). Sažetak i ključne riječi dostavljaju se na maternjem i engleskom jeziku.
- *Sadržaj*

² Ideje koje se zasnivaju na etno selima, kafićima i turističkim agencijama nisu prihvatljive.

- *Uvod/opis problema* – u kome student daje pregled situacije i literature, iznosi ideju rada, definiše problem kojim se bavio tokom istraživanja, iznosi očekivanja rada, definiše hipotezu.
- *Središnja poglavlja* (koja se mogu odnositi na analizu tržišta, metodologiju, rashode poslovanja, projekcije, rezultate i drugo u zavisnosti od prirode teme i njenih specifičnosti).
- *Zaključci/Diskusija* – gdje se interpretiraju rezultati u kontekstu postavljenog problema i na osnovu njih daju smjernice/preporuke.
- *Literatura*;
- *Prilozi* (po potrebi).

Pored osnovnog teksta diplomskog rada student je dužan da kao dodatak diplomskom radu (Annex) napiše kratku definiciju za najmanje 111 riječi koje su tokom studiranja uticale na kandidata. Riječi je moguće definisati i slikama.

Generalna struktura rada može biti modifikovana u skladu sa specifičnostima tematike i tipom rada, i uz obavezne konsultacije sa mentorom. Mentor podliježe odgovornosti za strukturu rada.

Opis tehničkih detalja vezanih za format diplomskog rada je dat u Aneksu 5 i kroz predavanja na Modulu Biznis plan.

1.6. Odbrana rada

Nakon završetka izrade teze, student je u obavezi da javno brani rad pred stručnom komisijom i publikom, čime kompletira izradu svog diplomskog rada. Procedura javne odbrane rada je detaljno opisana u odjeljku 4.

Nakon uspješne odbrane diplomskog rada smatra se da je student položio a time i stekao uslove da diplomira.

2. Informacije o proceduri prijave diplomskog rada i neophodnoj dokumentaciji

2.1. Uslovi za izradu diplomskog rada

Na odabir i prijavu teme imaju pravo studenti koji imaju sve položene ECTS kredite iz zimskog semestra i ne više od 8 ECTS kredita nepoloženih iz ljetnjeg semestra prethodne godine. Diplomski rad mogu braniti samo oni studenti koji su do redovnog roka položili sve ispite, dok oni koji su imali zaostalih do 6 ECTS kredita, diplomski rad brane u popravnom roku (u septembru).

2.2. Procedura prijave teme

Student se prvo opredjeljuje za temu. Obrazloženje teme i ideje u vidu Anexa 1 dostavlja Fakultetu. Nakon dodjele mentora od strane NNV FKT istu formalno prijavljuje dostavljajući Anex 1 potpisan od strane mentora i studenta.

Kandidat je u obavezi da prije slanja maila sa prijavom teme, a nakon dodjele mentora istog kontaktira i sa njim utvrdi ukoliko su potrebne promjene ili izmjene teme. Mentori su dužni da u roku od 48h emailom pošalju odgovor kandidatu. Tek nakon dobijanja povratne informacije od mentora student može prijaviti svoju temu NNV FKT. Prijave teme bez prethodne saglasnosti i odobrenja mentora neće biti validne, kao ni prijave koje ne sadrže sve neophodne podatke. Prijavljivanje se vrši isključivo slanjem sa studentskih @udg.edu.me adresa.

Student koji je uzeo temu za izradu diplomskog rada u određenom ispitnom roku, ukoliko nije uradio rad, u sljedećem ispitnom roku mora ponovo da uzme temu i da ponovo ispoštuje sve korake ovim dokumentom definisane procedure odabira, prijave, izrade i odbrane diplomskog rada (uzimanje potvrda, slanje eseja, itd) osim u slučajevima kada Mentor dostavi obrazloženje u kome navodi razloge zašto bi student trebalo zadržati istu temu (odrađeno više od 60% rada ili neka slična specifična situacija).

2.3. Procedura prijave diplomskog rada.

Za prijavu diplomskog rada, potrebno je da student priloži sljedeću dokumentaciju, poštujući navedene rokove (definisane u odjeljku 2.5). Dokumentacija koja je nepotpuna ili predata nakon naznačenog roka neće biti uzimana u razmatranje.

Dokumentacija se predaje Studentskoj službi Univerziteta Donja Gorica.

2.4. Neophodna dokumentacija za prijavu diplomskog rada

2.4.1. Prijavni formular

Prijavni formular nalazi se u Aneksu 2, a student dostavlja dva primjerka štampanog i potpisanog formulara.

2.4.2. Diplomski rad

Diplomski rad se u četiri primjerka predaje Studentskoj službi Univerziteta Donja Gorica. Detaljne informacije o načinu štampe i formatu diplomskog rada se nalaze u Aneksu 5.

2.4.3. Esej

Student je u obavezi da napiše dva eseja:

Esej 1 - Osvrt na književno djelo/književnika

- Student je dužan da prije odbrane rada pošalje esej u kome se daje osvrt na književno djelo ili književnika sa liste date u nastavku, ili osvrt na opus književnika sa liste u nastavku.
- Student slobodno bira temu eseja. Esej se piše na tačno 5 stranica (A4 formata; Font Times New Roman 12; Single space, margine 2.54cm/1 inch gore, dolje, lijevo, desno; 3000 karaktera po stranici - ukupno 15000 karaktera; **Dozvoljena tolerancija +/- 5%**).

Književna djela:

1. Oldos Haksli, "Vrli novi svijet";
2. Džordž Orvel, "1984";
3. Herman Hese, "Demijan";
4. Johan Volfgang fon Gete, "Faust";
5. Fjodor Dostojevski: "Kockar";
6. Vilijam Fokner, "Starac";
7. Ernest Hemingvej, "Starac i more";
8. Antoan de Sent Egziperi, "Mali princ";
9. Semjuel Beket, "Čekajući Godoa";
10. Čedo Vuković, "Tim lavlje srce";
11. Žil Vern, "20 hiljada milja pod morem".

Književnici:

1. Mihailo Lalić;
2. Stjepan Mitrov Ljubiša;
3. Sergej Jesenjin;
4. Vitomir Nikolić;
5. Branko Miljković;
6. Marko Miljanov;
7. Miroslav Antić.

Esej 2 - "Ja 2050. godine" - vizija ličnog razvoja

- Student je dužan da prije odbrane rada pošalje esej "Ja 2050. godine" - vizija ličnog razvoja. Esej se piše na tačno 1 stranici (A4 formata; Font Times New Roman 12; Single space, margine 2.54cm/1 inch gore, dolje, lijevo, desno; Esej treba da sadrži do 3000 karaktera ; Dozvoljena tolerancija +/- 5%).

Maksimum bodova po ovom osnovu eseja je 10.

Rok za predaju eseja je definisan u odjeljku 2.5.

2.4.4. Potrebne potvrde

Da bi se studentu izdala potvrda da je rad primljen i da može da uđe u proceduru odbrane, potrebno je da prilikom predaje diplomskog rada student priloži i sljedeće potvrde:

- a) Potvrdu biblioteke da je razdužio sve knjige (zadužena osoba: Tamara Tomić, biblioteka@udg.edu.me)
- b) Potvrdu o dostavljanju kritičke analize eseja (u kancelariji na III spratu, mail: diplomski.fkt@udg.edu.me)
- c) Potvrdu o vraćanju ključa lokera ukoliko je student zadužio loker (potvrda se izdaje na portirnici UDG prilikom vraćanja ključa)

Zahtjev za izdavanje ovih potvrda se dostavlja mailom na gore navedene adrese. Ukoliko su izvršene i izmirene sve obaveze, potvrde će biti spremne u roku od jedne radne nedelje od dobijanja maila.

2.4.5. Radografija

Predstavlja poseban formular koji student popunjava, a čija se forma nalazi u Aneksu 3. Radografiju treba priložiti u štampanoj formi, u dva primjerka, kao i elektronski na CD-u (vidi odjeljak 2.4.7).

2.4.6. Izjava o autorstvu

Izjava o autorstvu predstavlja poseban formular kojim student izjavljuje da je diplomski rad njegovo autorsko djelo. Ovaj formular se nalazi u Aneksu 4.

2.4.7. CD

Uz četiri primjerka diplomskog rada prilažu se po dva CD na kojima treba da se u nalaze sljedeća dokumenta:

I CD

i. Diplomski rad u PDF

ii. Radografija u PDF

II CD

- i. Svi eseji koje je student uradio tokom osnovnih studija;
- ii. Svi seminarski radovi koje je student uradio tokom osnovnih studija;
- iii. Prezentacije u kojima je učestvovao i eventualne nagrade koje su osvojene;
- iv. Podatke i potvrdu o aktivnostima u SBC (sbc@udg.edu.me) ;
- v. Aktivnosti na UDG;
- vi. Sport;
- vii. Sertifikat o znanju jezika i informatici (ukoliko ga posjeduju);
- viii. Međunarodna razmjena;
- ix. Esej na temu književnog djela ili književnika.
- x. Esej na temu „ Ja 2050. Godine“ (najviše do jedne strane).

(na poledini CD-a, student upisuje ime, fakultet, broj indeksa, datum, ime diplomskog rada).

2.5. Informacije o rokovima

2.5.1. Informacije o rokovima³

I rok – jun 2025.	II rok – oktobar 2025.	III rok – mart 2026.	Korak
11.03.	10.06.	16.12.	Studenti predlažu teme sa kratkim opisom ideje slanjem istih u formi word dokumenta na mail diplomski.fkt@udg.edu.me . (Mogu se koristiti Aneksom 1)
20.03.	19.06.	25.12.	NNV FKT objavljuje spisak tema i mentora
06.04. ⁴	07.07.	15.01.	Student u komunikaciji sa dodijeljenim mentorom definiše temu diplomskog rada. Student (uz potpis mentora) formalno prijavljuje odabranu temu (predaje formular iz Aneksa 1). Formalno pristupa praktičnom dijelu izrade rada. Studenti su dužni da se dogovore sa profesorima oko tema i da nakon dogovora sa profesorom, odnosno dobijanja odobrenja od mentora pošalju e-mail sa informacijom o odobrenoj temi i uzetom diplomskom radu na adresu diplomski.fkt@udg.edu.me . U mailu je potrebno navesti ime i prezime studenta, broj indeksa, naziv teme i informaciju ko je mentor.
06.04.	07.07.	15.01.	Predaja kritičkih analiza eseja. Eseji se šalju na mail diplomski.fkt@udg.edu.me
13.05.	30.07.	25.02.	Progres check-point (mentor i student dostavljaju kratak izvještaj o tome da li se izrada odvija po planu, odnosno predlažu novi smjer ukoliko to nije slučaj. Formular izvještaja je u Aneksu 4). ⁵
20.05.	21.08.	16.03.	Dostava prve verzije rada mentoru na odobrenje
09.06.	05.09.	18.03.	Rok za slanje zahtjeva službama.
05.06.	04.09.	19.03.	Odobrenje mentora za prijavu konačne verzije rada. Dorada u skladu sa mentorovim komentarima. Mentori imaju obavezu da dostave pismenu potvrdu na mail diplomski.fkt@udg.edu.me o tome da li i koje radove prihvataju i preporučuju za dalju proceduru i javnu odbranu najkasnije do: naznačenog datuma do 15h.
17.06.	11.09.	23.03.	Službe dostavljaju potvrde.
18.06.	14.09.	23.03.	Formalna prijava finalne verzije rada i prateće dokumentacije.
19.06.	21.09.	24.03.	Odluka NNV o formiranju stručne komisije i zakazivanje odbrane
20-30.06.	25.09-05.10	25-31.03.	Odbrana rada

³ Ukoliko bilo koji datum padne na nedelju, ili u nedelju dočeka brucosa ili na dane upisa, isti se pomjeraju za prvi sledeći ponedjeljak. Obavještenje o ovome u obavezi je poslati koordinatorski.

⁴ Ukoliko se NNV sastane kasnije, datum će biti pomjeren od strane Uprave.

⁵ Pada u toku neradnih dana, pa je isto moguće završiti elektronski.

3. Rad i komunikacija sa mentorom

Mentor na diplomskom radu može da bude svaki član NNV Fakulteta za kulturu i turizam koji ima zvanje docenta, vanrednog profesora i redovnog profesora, kao i saradnici u nastavi iz partnerskih institucija sa zvanjem doktora nauka.

Osim mentora, rad studenta može pratiti i komentor u skladu sa specifičnostima rada, koji takođe može biti zaposlen u nekoj od partnerskih institucija/kompanija.

Uloga mentora (i komentora) je da prati rad studenta, sugeriše literaturu, pomaže studentu u izvedbi praktičnog dijela i analize podataka, odobrava preliminarnu tezu u elektronskoj formi.

Ukoliko mentor ocijeni da preliminarna verzija rada nije adekvatna, vraća ga studentu na doradu. Ukoliko do predviđenog roka mentor nije zadovoljan kvalitetom revidiranog rada, svoje negativno mišljenje dostavlja NNV pismenim putem.

Ukoliko dostavljeni diplomski rad po mišljenju mentora ne udovoljava svojim kvalitetom i opsegom i mentor ne prihvati takav diplomski rad dužan je pismeno obrazložiti razloge neprihvatanja i iste uputiti NNV na uvid. Ako NNV prihvati mentorovo negativno mišljenje diplomski rad se vraća studentu na dopunu i doradu. Rok za reviziju rada je najviše 15 dana. Ako i nakon dopune rada mentor ocijeni rad negativno, student se upućuje na pokretanje postupka dobijanja nove teme diplomskog rada.

Mentor je u obavezi da tokom izrade diplomskog rada sa studentom održi **konsultacije jednom nedeljno od objavljivanja tema do odbrane diplomskog rada**. Maksimalan broj konsultacija nije ograničen. Konsultacije se mogu odvijati dinamikom kojom se mentor i student dogovore, a koja je u skladu sa dinamikom praktične izvedbe rada.

Ukoliko prilikom praktične izvedbe rada student naiđe na nepredviđene okolnosti koje onemogućavaju dalju izvedbu planiranih aktivnosti, mentor je u obavezi da zajedno sa studentom definiše alternativne aktivnosti i dinamiku rada.

Rad i komunikacija studenta i profesora se izvodi profesionalno i u dogovorenim rokovima.

Mentor je odgovoran za pripremu usmene odbrane rada od strane kandidata. Ukoliko mentor nije siguran u kvalitet - diplomski rad mora odložiti za sljedeći rok, uz jasne naznake kandidatu šta treba da unaprijedi i kod sebe i kod rada.

U slučaju da se ispostavi da je rad, ili neki dijelovi rada, prepisan, mentor podliježe odgovornosti, kao i student koji se automatski suspenduje bilo za stalno, bilo za određeno vrijeme, sa studija.

4. Informacije o proceduri javne odbrane diplomskog rada

Nakon stečenih uslova za odbranu rada i formalne predaje istog, NNV Fakulteta uz dogovor sa mentorom formira stručnu komisiju za javnu odbranu rada. Komisija broji tri člana – mentora, i dva člana šireg kolegijuma Fakulteta, odnosno Univerziteta, čije su kompetencije relevantne za temu rada i akademsko zvanje na nivou magistra nauka ili veće.

Procedura javne odbrane diplomskog rada obuhvata:

- 1) Čitanje odluke o pravno-stečenim uslovima za odbranu diplomskog rada;
- 2) Čitanje radografije kandidata;
- 3) Ocjena Komisije o diplomskom radu;
- 4) Izlaganje kandidata – do 15 minuta;
- 5) Postavljanje pitanja (koja mogu biti samo iz oblasti na koju se odnosi diplomski rad) od strane Komisije i publike – do 10 minuta;
- 6) Odgovori kandidata – do 7 minuta;
- 7) Saopštavanje odluke Komisije.

Pravila javne odbrane:

1. Kandidat mora imati olovku i papir i obavezno zapisivati pitanja;
2. Kandidat daje odgovore poslije postavljanja pitanja sva tri člana komisije i publike;
3. Kandidat može da odgovara po redosledu koji sam izabere, uz mogućnost grupisanja pitanja;
4. Kandidati koji brane diplomski rad trebaju dan prije početka javne odbrane diplomskog rada poslati mail Slobodanu Popoviću
slobodan.popovic@udg.edu.me; diplomski.radovi@udg.edu.me;
sa prezentacijom koju će koristiti na dan odbrane diplomskog rada. Mail sa imenom i prezimenom kandidata, brojem indeksa, informacijom u kojoj se Sali brani diplomski rad i samu prezentaciju je neophodno poslati do 15:59h dan prije odbrane diplomskog rada.

Obezbjedjivanje javnosti odbrane diplomskog rada:

1. Program odbrane diplomskog rada se stavlja na sajt UDG fakulteta, najkasnije jedan dan prije početka odbrane;
2. Potrebno je da odbrani diplomskog rada prisustvuju roditelji, porodica, bliski prijatelji i drugovi kandidata, pri čemu minimalan broj prisutnih mora biti 7;
3. Studenti koji tog dana diplomiraju organizuju koktel u studentskom klubu;
4. Preporučuje se da roditelji, porodica i prijatelji studenata, kao i svi profesori i saradnici UDG prisustvuju koktelu. Time doprinose jačanju međusobnog poznanstva i svih diplomiranih studenata i to je ulaganje u buduće biznis komunikacije.

Napomena: Umjesto donošenja poklona, cvijeća i sl. članovima komisije, student nakon odbrane poklanja jednu knjigu biblioteci UDG obavezno sa svojom posvetom. U slučaju kršenja dres koda,

odbrana diplomskog rada se neće dozvoliti. Dres kod se odnosi i na publiku. Za sprovođenju procedure i previla tokom Odbrane zadužen je Predsjednik Komisije za odbranu rada.

Nakon toga student dobija Potvrdu o završetku redovnih studija, a diploma Fakulteta mu se uručuje na javnoj ceremoniji koja se održava 11.11.

Usmena odbrana

Mentor je dužan da pripremi kandidata za usmenu odbranu u smislu ozbiljnog i profesionalnog istupa, profesionalnog i kulturnog izgleda i ponašanja.

Usmena odbrana ne treba da se shvati kao običan ispit. Ona je mnogo više od toga! Ona je **prezentacija sposobnosti studenta**. Odnosno ona je za mentora i Komisiju prezentacija proizvoda UDG. Za studenta, to je prezentacija sebe svojim roditeljima, rođacima, prijateljima, profesorima. A prije svih - sebi!

Na usmenoj odbrani fokus nije na provjeri znanja, to je već mentor kroz saradnju sa studentom provjerio, a Komisija kroz prihvatanje rada. Fokus je na **utisku koji kandidat ostavlja** u smislu njegove sposobnosti, razmišljanja, ubjedljivosti iznošenja svojih ideja, bogatstva rječnika, kulture ponašanja, sposobnosti komunikacije... Ukoliko bi se usmena odbrana "zapetljala" na nivou provjere elementarnih znanja i stavova u radu, onda treba razmišljati o vraćanju kandidata, bez obzira na neuobičajenost takvog ishoda.

Kandidatu treba objasniti da se na usmenoj odbrani rad ne **prepričava**, već se rad **prezentuje**. Prezentuje se osnovna ideja, metodologija, problem kojim se bavi taj rad, preporuke i slično. Kandidat zapravo treba da objasni šta je radio, kako je radio i do kojih je rezultata došao, na način da ga može shvatiti bilo ko iz publike, a ko nije uopšte familijaran sa temom diplomskog rada. Preporučuje se Komisiji da, između ostalog, pitanja kandidatu budu u sklopu isticanja međuzavisnosti i multidisciplinarnosti.

5. Informacije o sistemu ocjenjivanja

Diplomski rad nosi 8 ECTS kredita. Ocjenjivanje se vrši na skali 5 (nije položio) do 10. Finalna ocjena se formira na osnovu ocjene pisanog dijela diplomskog rada koja nosi 50%, odbrane rada, koja nosi 40%, i eseja 10% od ukupne ocijene, pri čemu svaki od ovih elemenata predstavlja obavezan dio.

Rezultate odbrane diplomskog rada objavljuje Predsjednik komisije za ocjenu i obranu diplomskog rada neposredno nakon završene odbrane diplomskog rada.

Ako komisija negativno ocijeni odbranu diplomskog rada student se upućuje na dodatne konsultacije i eventualni postupak dobijanja nove teme diplomskog rada.

6. Dodatne napomene

Sva elektronska komunikacija sa mentorom (i komentorom), partnerskim institucijama, kao i formalne prijave, vrše se isključivo slanjem sa studentskih **@udg.edu.me** adresa.

Svaki oblik **plagijarizma** ili drugih radnji koje se smatraju akademskim prestupom biće strogo kažnjiv. Ukoliko se utvrdi da je neki diplomski rad rezultat neke od ovih radnji biće poništen, protiv autora pokrenut krivični postupak, profesor-mentor će disciplinski odgovarati (i do isključenja sa fakulteta) i biće izrečena kazna od strane Etičkog suda Univerziteta Donja Gorica.

Diplomski rad kao cjelina ili parcijalno može se objaviti u naučnim ili stručnim publikacijama, te prezentirati na naučnim i stručnim skupovima jedino uz saglasnost mentora rada.

Dodaci:

Aneks 1 – Formular za odabir teme

UNIVERZITET DONJA GORICA, UDG, FAKULTET ZA KULTURU I TURIZAM

Formular za prijavu teme diplomskog rada

Ime studenta: _____

Naziv teme: _____

Opis ideje: _____

Ime mentora: _____

Potpis mentora

Potpis studenta
(broj indeksa)

Aneks 2 – Formular za prijavu rada

UNIVERZITET DONJA GORICA, UDG, FAKULTET ZA KULTURU I TURIZAM

Formular za prijavu diplomskog rada

Ime studenta: _____

Naziv teme: _____

Ime mentora: _____

Spisak potrebne dokumentacije:

1. Diplomski rad (4 primjerka)..... ☐
2. Potvrda iz biblioteke..... ☐
3. Dvije potvrde od CFL-a..... ☐
4. Potvrda o dostavljanju eseja..... ☐
5. Potvrda o razduživanju lokera..... ☐
6. Potvrda o izmirenju finansija..... ☐
7. Potvrda o položenim ispitima..... ☐
8. Radografija (2 primjerka)..... ☐
9. Izjava o autorstvu..... ☐
10. CD (4)..... ☐

U ime Studentske službe

Potpis studenta
(broj indeksa)

Aneks 3 – Radografija

UNIVERZITET DONJA GORICA, UDG, FAKULTET ZA KULTURU I TURIZAM

Radografija

1.	Ime i prezime	
2.	Završena srednja škola	
	i uspjeh	
3.	Broj položenih ispita	
	i osvojenih kredita na FKT	
	Prosječna ocjena	
	Broj ispita polaganih na stranom jeziku	
4.	Boravci u inostranstvu (gdje i dužina):	
	razmjena studenata	
	ljetnje prakse	
	ljetnje škole	
	okrugli stolovi	
	ekskurzije	
	ostalo, uključujući privatne boravke	
5.	Učešće na projektu „Ideje i karakter“	
	lider u grupama	
	član tima u grupama	
	Da li je grupa osvojila jedno od prva tri mjesta (ime grupe)	
6.	Učešće na svim trbinama:	Redovan posjetilac i učesnik u raspravama
		Redovan posjetilac
		Poveremeno
		Nije učestvovao
	Koja tri gosta su na Vas ostavila najjači utisak?	
7.	Sportska aktivnost	
	Učešće na takmičenjima na UDG	
	Učešće u sporstkim kampovima i takmičenjima (osvojeno mjesto i liga)	
	Član reprezentacije Crne Gore i osvojene medalje	
8.	Debatni klub/Retorksa sekcija	Učestvovao u radu debatnog kluba/retorske sekcije
		Nije učestvovao u radu debatnog kluba/retorske sekcije
9.	Radno angažovanje preko Studenskog Biznis Centra:	
	Broj dana provedenih na poslu tokom studija	
	Da li ste zadovoljni zarađenim iznosom novca?	
	Radio sam, ali ne preko SBC (dana, mjeseci)	

10.	Obavljanje stručne prkase i posjeta	
11.	Rad na biznis idejama:	Da, u okviru redovne nastave
		Da, imam svoju biznis ideju koju razvijam
		Ne
12.	Znanje stranih jezika:	1.
		2.
		3.
13.	Znanje računarskih programa	
14.	Eseji- tokom studija uradio/la je:	
15.	Lovćenska trka:	Učestvovao i dobio stipendiju UDG
		Učestvovao
		Nije učestvovao
16.	Tokom studija:	je kažnjavao
		nije kažnjavao
17.	Učešće na studentskim takmičenjima:	
	A. Učestvovao	Na takmičenju
		Osvojena nagrada
		Na takmičenju
		Osvojena nagrada
	B. Nije učestvovao ni na jednom studentskom takmičenju	
18.	Moto tokom studija	

Donja Gorica, _____ Student: _____

Aneks 4 – Izvještaj o napretku

UNIVERZITET DONJA GORICA, UDG, FAKULTET ZA KULTURU I TURIZAM

Izvještaj o napretku diplomskog rada

Ime studenta: _____

Ime mentora: _____

Naziv teme: _____

Kratak opis tematike:

Metode koje se koriste:

Preliminarni rezultati:

Predlog sadržaja diplomskog rada:

Problemi i barijere:

Sugestije za nastavak rada:

Ostali komentari:

Potpis mentora

Potpis studenta
(broj indeksa)

Aneks 5 – Izjava o autorstvu

UNIVERZITET DONJA GORICA, UDG, FAKULTET ZA KULTURU I TURIZAM

Potvrda o autorstvu

Ja, _____ (ime i prezime) pod moralnom i kaznenom odgovornošću, i svjetan/na da neistinitost ove tvrdnje povlači disciplinski postupak pred etičkim sudom Univerziteta Donja Gorica, izjavljujem da je diplomski rad pod nazivom _____ moje autorsko djelo.

Oni djelovi rada, podaci ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na tuđim izvorima, u radu su jasno označeni te adekvatno navedeni u popisu literature.

Potpis studenta

U _____, dana _____.

Aneks 6 – Instrukcije za formatiranje diplomskog rada

Diplomski rad se radi na maternjem jeziku, i mora biti gramatički i pravopisno ispravan i bez štamparskih i formatskih grešaka. Dužina rada treba biti u prosjeku 30-50 strana (sa svim dodacima), ali odstupanja od toga su moguća u zavisnosti od specifičnosti teme koja se obrađuje.

Diplomski rad se radi na papiru A4 formata, u nekom od softvera za obradu teksta. Dozvoljeni fontovi su Arial, Times New Roman i Calibri, velicine 11 ili 12. Prored između redova mora biti 1,5, a minimalne margine stranica 2,5cm. Tekst mora biti poravnjen sa obje strane. Ukoliko tip rada to nameće, u posebnim slučajevima moguće je odstupanje od ovih pravila, uz dogovor sa mentorom.

Rad mora biti odštampan jednostrano na bijelom papiru, i uvezan spiralnim povezom, pri čemu se tekst nalazi samo na desnoj strani. Svaki odjeljak rada treba da počinje novom stranicom. Štampa u boji je dozvoljena za grafikone i ilustracije.

Svaka tabela, grafikon ili slika moraju biti jasno naznačeni brojem uz kratko objašnjenje šta je na njima prikazano. Opis za tabele se nalazi iznad tabele, a za grafikone i slike ispod njih.

Način citiranja literature treba da prati neki od međunarodno prihvaćenih standardnih metoda, poželjno harvardski, a o načinu njihove upotrebe, studenti će se upoznati kroz konsultacije.

Sve dodatne informacije i instrukcije, student će dobiti kao instrukcije od mentora i komentora.

Anex 7 – Podsjetnik za strukturu rada

Uvod:

1. Opis projekta/ideje
 - 1.1. Istorijski značaj i vrijednosti
 - 1.2. Suštinski, kontekstualni i asocijativni značaj
 - 1.3. Logička matrica i postavljanje cilja
2. Vizija projekta (misija, cilj)
3. Razvoj biznis ideje i sprovođenje aktivnosti rehabilitacije
 - 3.1. Opis ideje, proizvoda/usluge
 - 3.2. Kulturni događaji
 - 3.3. Plan, način i struktura sprovođenja aktivnosti (dinamika)
4. Analiza tržišta
 - 4.1. Analiza makro i mikrokruženja
 - 4.2. Prodajno i nabavno tržište
 - 4.3. Konkurencija
5. Marketing i komunikaciona strategija
6. Finansijski menadžment
 - 6.1. Investicioni troškovi (ulaganje početno)
 - 6.2. Kvalifikaciona struktura zaposlenih i troškovi zarada
 - 6.3. Ostali troškovi
 - 6.4. Struktura prihoda i rashoda ideje/projekta
7. Procjena rizika i analiza osjetljivosti projekta

Zaključak

Aneks 8 – Metodologija pisanja diplomskog rada

1. Uvod

Materijal⁶ u nastavku ima za cilj da studentima završne godine pomogne i olakša pisanje diplomskog rada, i sadrži preporuke i savjete kako organizovati izradu diplomskog rada.

Diplomski rad predstavlja samostalan, stručan rad u kojemu student obrađuje izabranu temu, uz konsultacije sa profesorom mentorom. Student koji je položio sve ispite i izvršio druge obveze predviđene nastavnim planom, izradom diplomskog rada dokazuje svoju sistematičnost i osposobljenost za budući samostalan rad.

Redosled postupaka u izradi diplomskog rada obuhvata:

- Izbor i formulisanje teme diplomskog rada
- Prikupljanje materijala i traganje za dokumentacijom
- Pisanje rada
- Recenzija rada
- Štampanje rada
- Javna odbrana rada

U nastavku je dato detaljnije objašnjenje ovih postupaka.

2. Izbor i formulisanje teme diplomskog rada

Temu za diplomski rad može predložiti profesor- mentor ili sam kandidat. U oba slučaja, potrebno je voditi računa o predznanju i interesima koje student ima za određenu oblast, o raspoloživoj literaturi, kao i budućim planovima kandidata.

Diplomski rad može biti koncipiran:

1. kao sistematizovani prikaz neke teorije ili grupe teorija (sa uslovljenostima i komparacijama) ili inovacije iz neke oblasti,
2. istraživački projekat,
3. kao kombinacija teorijskog prikaza i istraživanja.

Svaka tema, iako je možda ranije već bila obrađena može se analizirati na nov način i napraviti aktuelnom i zanimljivom. Novina se može ogledati u istraživanju nove materije, primjeni drugog metoda, komparaciji prethodnih istraživačkih rezultata, primjeni poznatog metoda na drugom materijalu, u tumačenju rezultata ili slično.

⁶ Veći dio ovog rada zasnovan je na knjizi: Kleut, Marija (2008) *Naučno djelo- od istraživanja do štampe*, Akademska knjiga, Novi Sad

Da bi se tema smatrala dobro izabranom potrebno je da sadrži:

- Relevantnost (značaj)
- Podesnost za naučnu obradu
- Prilagođenost sposobnostima studenta
- Prilagođenost mogućnostima istraživanja.

Obim diplomskog rada poželjno je da bude minimum 3000 riječi (korica, prva strana poslije korice, sadržaj i literatura ne ulaze u taj broj).

Kada se izabere tema, potrebno je i formulirati naziv diplomskog rada na način da se jasno iskaže predmet istraživanja na precizan i konkretan način. Sam naziv diplomskog rada trebalo bi da sadrži maksimalno do 10 riječi. Treba izbjegavati korišćenje podnaslova.

3. Prikupljanje materijala i traganje za dokumentacijom

Nakon određivanja teme rada počinje se sa prikupljanjem materijala i traganjem za literaturom koja obrađuje datu temu. Uvid u literaturu omogućava da se razvije sopstveno shvatanje problema koji se obrađuje. Prilikom čitanja literature o izabranoj temi poželjno je praviti metodološke bilješke u kojima će se zapisivati sopstvene ideje i kritičke napomene.

Da bi se procijenilo da li je određena publikacija pogodna za korišćenje u izradi diplomskog rada postoji nekoliko sugestija:

- Pregled sadržaja knjige
- Procjena kredibiliteta autora (indeks citiranosti⁷ određenog autora su veoma korisni prilikom procjene kredibiliteta autora)
- Izdavač publikacije ili institucija koja podržava neko publikovanje
- Vrsta publikacije (popularna izdanja, školska izdanja, udžbenici)

Čitanje literature treba da omogući studentu da u svom diplomskom radu ne otkriva već otkriveno, da ne zaostaje za savremenim tokovima, da ne dođe samo do kompilacije poznatih radova i sl.

4. Pisanje diplomskog rada

Nakon uvida u literatura pristupa se pisanju diplomskog rada. Opšteprihvaćeno je da struktura diplomskog rada obuhvati:

- Naslovnu stranu diplomskog rada
- Apstrakt rada, na našem i engleskom jeziku

⁷ Neki od najkorisnijih sajtova koji sadrže indeks citiranosti određenog autora su:

<http://info.scopus.com/>

http://scholar.google.com/schhp?hl=en&as_sdt=2000

http://thomsonreuters.com/products_services/science/science_products/a-z/science_citation_index_expanded

- Sadržaj rada
- Uvod
- Razrada teme, način istraživanja i rezultati
- Zaključak
- Literatura

Eventualno moguće je na kraju diplomskog rada uključiti tabelu indeksa, tabelu korišćenih skraćenica ili priloge.

Naslovna strana diplomskog rada prvi je kontakt sa čitaocem i standardna forma obuhvata sledeće podatke: naziv (i logo) univerziteta i fakulteta, mesto visokoškolske institucije, temu diplomskog rada, ime i prezime studenta (autora diplomskog rada), kao i broj dosijea, grad i datum (mjesec i godina).

Primjer br. 1: Izgled naslovne strane (korice) diplomskog rada

Univerzitet Donja Gorica
Fakultet za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis
Podgorica

Tema diplomskog rada

DIPLOMSKI RAD

Student: Ime i prezime studenta

Broj dosijea: 0x/xxx

Podgorica, jun 2025. godine

Prva, naslovna strana iza korica treba da izgleda kao i korice, s tim da u donjem lijevom uglu treba da stoji ime mentora, sa titulama.

Primjer br. 2: Izgled prve naslovne strane iza korica diplomskog rada

Univerzitet Donja Gorica

Fakultet za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis

Podgorica

Tema diplomskog rada

DIPLOMSKI RAD

Mentor: prof. dr Ime i prezime mentora

Student: Ime i prezime studenta

Broj dosijea: xx/xxx

Podgorica, jun 2025. godine

Apstrakt rada piše se sa ciljem da omogući potencijalnom čitaocu da se opredjeli da li će rad čitati ili ne. U apstraktu treba tačno i jezgrovito izložiti svrhu i suštinu sadržaja diplomskog rada (ne tumačenje, razjašnjavanje, ocjenjivanje ili ubjeđivanje). Apstrakt bi trebalo da bude napisan na 1/2 do 2/3 stranice. Obavezno je potom uključiti isti apstakt ali na engleskom jeziku.

Sadržaj rada predstavlja numeričko-tekstualni prikaz diplomskog rada i daje uvid u strukturu diplomskog rada kao i stranice rada na kojima se nalaze određeni naslovi i podnaslovi poglavlja. Naslov SADRŽAJ piše se velikim slovima centrirano na vrhu stranice. Obilježavanje djelova unutar nekog diplomskog rada vrši se naslovima, rimskim i/ili arapskim brojkama i slovima ili njihovom kombinacijom. U sadržaj je potrebno uključiti oznaku za koju se student opredijalio, naslov ili podnaslov poglavlja i stranicu na kojoj se nalazi dato

poglavlje. Kada se za označavanje uporebljavaju slova, velika slova su uvijek nadređena malim slovima.

Kada se uporebljavaju brojke, rimske brojke su nadređene arapskim:

I

- 1.
- 2.

II

- 1.
- 2.

Logički jasno strukturiran rad sa jasno istaknutim hijerarhijskim djelovima primjeren je model u kome se kombinuju samo arapske brojke:

1.

- 1.1.
- 1.2.

2.

- 2.1.
 - 2.1.1.
 - 2.1.2.

- 2.2.
- 2.3.

3.

- 3.1.

S A D R Ź A J

	Stranica
APSTRAKT.....	I
SADRŽAJ.....	III
POPIS TABELA, GRAFIKA I SLIKA.....	V
1. UVOD.....	1
1.1. Ideja rada i cilj rada.....	1
1.2. Očekivanja od rada.....	1
1.3. Tema u okviru mreže međuzavisnosti.....	2
2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	3
2.1. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	5
2.1.1. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	7
2.1.2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	11
2.1.3. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	12
2.1.4. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	12
2.2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	13
2.2.1. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	14
2.2.2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	16
2.2.3. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	18
3. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	23
3.1. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	23
3.2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	24
3.2.1. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	24
3.2.2. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	26
4. ZAKLJUČAK.....	30
LITERATURA.....	31
PRILOZI.....	32

Ukoliko se u diplomskom radu nalazi veliki broj tabela, grafika i slika može se, odmah iza sadržaja uključiti popis istih. Popis tabela, grafika, uključuje: redni broj tabele tj. grafika tj. slike, naziv i broj stranice na kojem se nalazi isti i oni se navode prema redosljedu pojavljivanja u radu.

Primjer br. 4: Lista tabela, grafika i slika

Lista tabela, grafika i slika		
Slika 1.	Podjela ekonomskih modela	5
Slika 2.	Anatomija ekonometrijskog modeliranja	.9
Grafik 1.	Slučaj kada je srednja vrijednost slučajne greške jednaka nuli	9
Grafik 2.	Dijagram rasturanja tačaka iz modela sa homoskedastičnim i heteroskedastičnim greškama	11
Grafik 3.	Autokorelacija: a) odsustvo autokorelacije, b) postojanje pozitivne autokorelacije i c) postojanje negativne autokorelacije	12
Grafik 4.	Uticaj monetarne politike na kamatnu stopu	14
Grafik 5.	Aktivna kamatna stopa u Crnoj Gori (2000-2006)	33
Grafik 6.	Pasivna kamatna stopa u Crnoj Gori (2000-2006)	18
Grafik 7.	Raspon aktivnih i pasivnih kamatnih stopa u Crnoj Gori (2000-2006, na kvartalnom nivou)	21
Tabela 1.	Granger Causality test za aktivnu kamatnu stopu	43
Tabela 2.	Granger Causality test za pasivnu kamatnu stopu	45

Uvod sadrži osnovne naznake problema koji se obrađuje u radu, izlaganje sažetog pregleda najznačajnijih pokušaja rješavanja tog ili vrlo srodnih problema, način obrade problema i cilj samog istraživanja, kao i strukturu rada. Uvod se obično može raščlaniti na: predmet i cilj rada, izvore podataka i metode prikupljanja, kao i predstavljanje strukture diplomskog rada.

Razrada teme, način istraživanja i rezultati predstavlja najobimniji dio rada i obuhvata 60-80% diplomskog rada. U ovom dijelu opisuje se fenomen koji se istražuje, analiziraju bitne karakteristike, interpretiraju i sistematizuju rezultati. Prilikom pisanja razrade teme korisno je primijeniti sljedeći raspored: dosadašnji razvoj datog problema, sadašnje stanje i postojeći problemi, kao i eventualna procjena za budućnost kojom se daju određena rješenja i mjere.

Cjelokupan sadržaj teksta koji student izlaže u radu treba biti smisleno raspodijeljen i svaki dio rada (glava, poglavlje i sl.) mora imati odgovarajući naslov.

Prilikom pisanja rada i korišćenja literature potrebno je jasno razdvojiti šta je pročitano i preuzeto iz literature, kao i šta su sopstvena zapažanja. U tu svrhu koriste se:

- *Citati* se koriste da se doslovno prenesu izvodi iz pročitane literature. Obilježavaju se znacima navodnika („....”) i obavezno je u fusnoti navesti prezime, ime autora, (godinu izdanja), *naziv djela*, izdavača, mjesto i broj stranice sa koje je preuzet citat;
- *Parafraza*: piše se iza dvotačke (:) i koristi se da pojednostavi veći dio teksta, svodeći na glavnu ideju ili na bitnu činjenicu. U parafraziranju je potrebna korektnost i potrebno je vjerno prenijeti ono što je dati autor htio reći. (Prilikom pisanja parafraza mogu se kao uvodi koristiti sledeći navodi: kao što je XX rekao, napisano je, XX je u svom djelu XX tvrdio, ustanovio je i sl.);
- *Rezime*: pišu se iza dvotačke (:) i njima se iznosi samo glavna ideja određenog djela ili označava da se neki autor bavio temom o kojoj je riječ.

Fusnote se obilježavaju brojevima i stavljaju na dnu strane na kojoj se nalazi oznaka za fusnotu. Znak za fusnotu bi trebalo da zauzme poziciju iza interpunkcijskog znaka koji se obilježava kraj rečenice. *Bibliografske* fusnote se koriste za navode odakle je određeni citat, parafraza ili rezime. U *ekspilkativnim* fusnotama se može napisati sve što bi omelo kontinuitet glavnog toka izlaganja, određeno dodatno objašnjenje, upućivanje na mogućnost daljeg istraživanja iste teme, i sl.

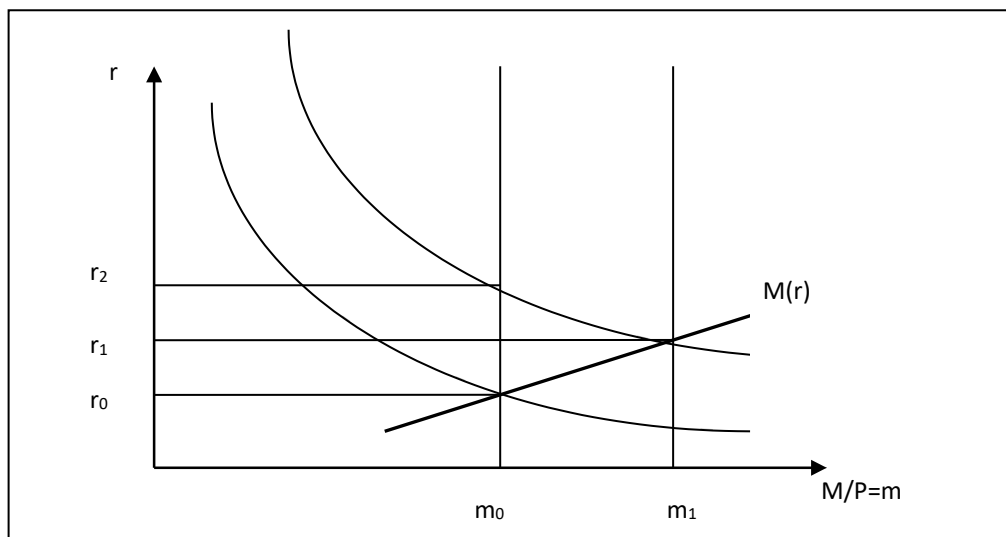
Veza između **bibliografije, citata i fusnota se mora pažljivo uspostaviti.** Svaka citat, parafraza ili rezime mora imati fusnotu, a svako dijelo iz fusnote mora se naći u literaturi na kraju diplomskog rada.

U nastavku su date skraćenice koje se koriste prilikom pisanja fusnota i one su date na latinskom i maternjem jeziku. Prilikom eventualnog korišćenja ovih skraćenica mora postojati doslednost u izboru (ili latinske skraćenice, ili skraćenice na maternjem jeziku).

- Izvor: Institut za strateške studije i projekcije (2007), *Agenda ekonomskih reformi*, ISSP, Podgorica, str. 47

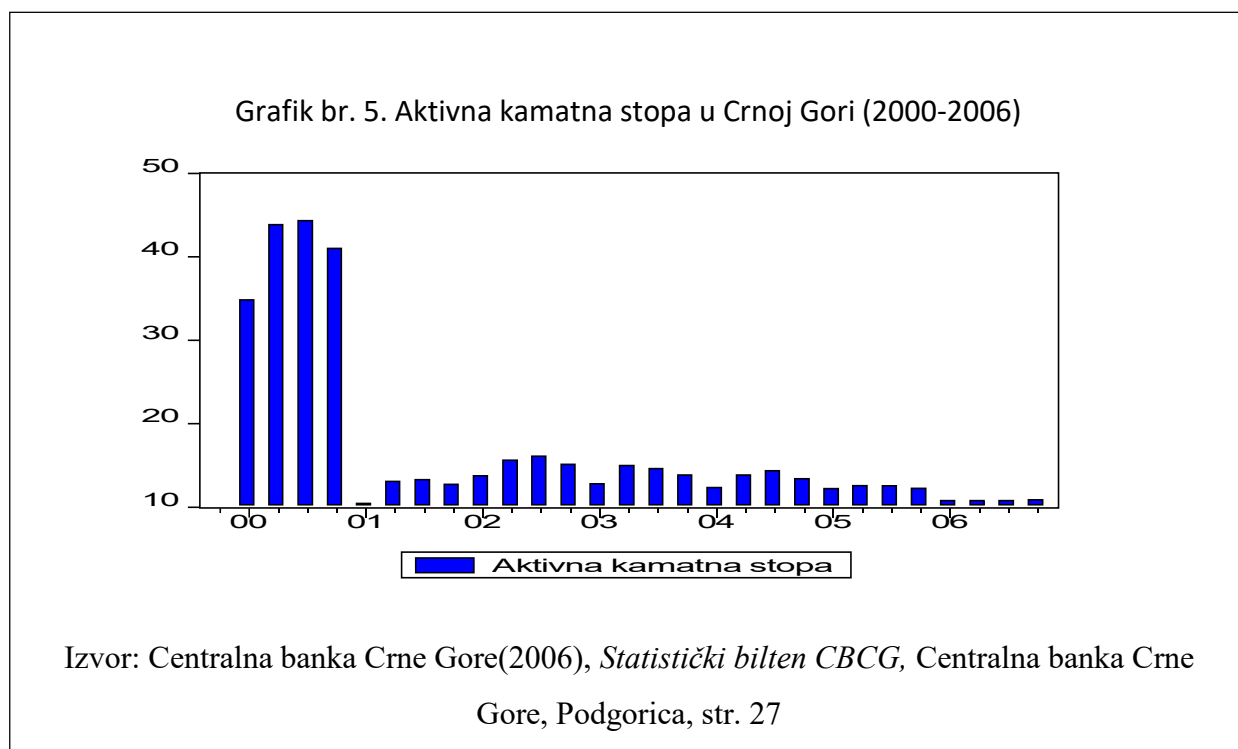
Primjer br. 5: Način označavanja grafika

Grafik br. 4. Uticaj monetarne politike na kamatnu stopu

Izvor: Vukotić Veselin (2003), *Makroekonomski računi i modeli*, CID, Podgorica, str. 479

Primjer br. 6: Način označavanja tabele

Djelo odnosno izvor određenog grafika, tabele ili slika mora se uključiti i u literaturu na kraju diplomskog rada.

Ukoliko se u tekstu koriste jednačine potrebno ih je centrirati (na sredinu stranice). Jednačine se označavaju sa rednim brojem u običnoj zagradi, uz desnu marginu. U formulama koristiti istu veličinu i tip fonta kao u glavnom tekstu i *kurziv*. Sve matematičke simbole u tekstu pisati *kurzivom*.

Primjer 7: Navođenje jednačina

Pretpostavimo da se umjesto ispravno specifikovanog modela

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \varepsilon_i \quad (1)$$

ustvari ocjenjuje model

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \beta_2 X_{2i} + \varepsilon_i \quad (2)$$

U dati model pogrešno je uvedena promjenljiva X_{2i} , ali i pored toga ocjena parametra uz X_{1i} ostaje nepristrasna u prisustvu irelevantne objašnjavajuće promjenljive X_{2i} .

Zaključak treba da iznese osnovne rezultate i saznanja do kojih se došlo prilikom istraživanja i pisanja rada. U ovom dijelu izvode se jezgroviti i jasni zaključci o postavljenom pitanju i pokazuje se da li su rezultati dobijeni postigli postavljene ciljeve istraživanja.

Literatura treba da bude popis korišćene bibliografije prilikom pisanja diplomskog rada. Ona mora biti potpuna i tačna. Izvori svih citata i izvori svih grafika, tabela i slika moraju se naći u literaturi. U literaturu je potrebno uključiti i djela koja nijesu direktno korišćena u radu ali su uticala na način razmišljanja. Literatura se mora navoditi azbučnim ili abecednim redosledom, po prezimenu autora. Bibliografski elementi navode se prema *naslovnoj stranici* knjige ili *CIP-u* (Cataloguing in publication) ili *Impressum-u* (obavezni podaci o izdavaču, štampariji, uredniku i sl. na početku ili kraju knjige).

Popis korišćene literature uvijek počinje na novoj stranici i označava se velikim slovima LITERATURA, centrirano na vrhu stranice.

Bibliografija mora biti snabdjevena podacima koji su standardizovani⁸:

- Monografija: prezime, ime autora (godina izdanja), *naziv djela*, izdavač, mjesto izdanja
- Periodične publikacije: prezime, ime autora (godina izdanja), naziv rada, *naziv publikacije*, broj knjige- volume, izdavač, mjesto izdanja, stranice na kojima se nalazi taj rad
- Više autora, samo prva dva se navode... Ili prema uredniku
- Doktorske disertacije, magistrski radovi i sl.

Ukoliko se za pisanje radova koristi veliki broj internet izvora može se napraviti posebna literatura izvora sa weba, koja će se naći iza literature koja će uključivati:

- Prezime, ime autora, Naziv rada, link: http.....
- Sajt određene institucije, baze podataka ili slično.

⁸ Korisne informacije za sve eventualne nedoumice oko navođenja literature mogu se naći i na sledećem sajtu: <http://www.dianahacker.com/resdoc/> . Potrebno je koristiti pravila za Social sciences.

LITERATURA:

1. Baban, Ljubomir (2000), *Primjena metodologije stručnog i znanstvenog istraživanja*, Ekonomski fakultet, Osijek
2. Babić, Mate (1990), *Makroekonomski modeli*, Narodne novine, Zagreb
3. Drakić, Maja (2006), *Analiza finansijskih vremenskih serija* (doktorska disertacija), Ekonomski fakultet, Podgorica
4. Gujarati, Damodar (2003), *Basic Econometrics*, McGraw-Hill, New York
5. Institut za strateške studije i prognoze (2005), *Makroekonomski model Crne Gore*, ISSP, Podgorica
6. Mladenović, Zorica; Petrović, Pavle (2002), *Uvod u ekonometriju*, Ekonomski fakultet i Centar za izdavačku djelatnost, Beograd
7. Časopis postdiplomskih studija „Preduzetnička ekonomija” (2002-2006), *Preduzetnička ekonomija*, volume I- volume XIV, Postdiplomske studije „Preduzetnička ekonomija”, Podgorica
8. Vukotić, Veselin (2005), *Koncepcijske osnove novog ekonomskog sistema u Crnoj Gori*, Institut za strateške studije i prognoze, Podgorica
9. Vukotić, Veselin (2001), *Makroekonomski računi i modeli*, CID, Podgorica
10. Zbornik radova Fakulteta ekonomskih nauka Sveučilišta u Zagrebu (1971), *Ekonomska znanost kao proizvodna snaga društva*, Fakultet ekonomskih nauka Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb

WEB SITES:

<http://www.econmethodology.org/jem/>

<http://www.finance-glossary.com/>

<http://www.finmath.com/>

<http://www.gwu.edu/>

Prilozi se mogu naći na kraju diplomskog rada ukoliko postoji potreba uključivanja određenih materijala (opisi instrumenata, tabele, grafički prikazi, i sl) koji su neprikladni za uključivanje u sami tekst diplomskog rada. I u eventualne priloge preporučljivo je uključiti samo ono što pomaže ocjenjivanje i razumijevanje sprovedenog istraživanja.

5. Stil pisanja

Stil pisanja diplomskog rada treba da bude primjeren temi, vrsti rada i oblasti o kojoj se piše. Da bi se stil smatrao primjerenim za pisanje diplomskog rada mora da posjeduje: jasnoću, jednostavnost, prirodnost, odmjerenu, raznolikost. Prilikom pisanja diplomskog rada obavezno je poštovanje pravopisa.

Najčešće slabosti u stilu pisanja: lične neformalnosti (kada se piše u prvom licu jednine ili prvom licu množine, što nije dozvoljeno za akademski, u ovom slučaju diplomski rad), upotreba određenih žargona, kao i neodgovarajući izbor riječi.

Riječi u rečenicama, rečenice u pasusima, pasusi u odjeljcima i odjeljci u većim cjelinama teksta trebalo bi da budu uređeni u jasan, prirodan slijed i neprekidan tok. Potrebno je izbjegavati duge i za praćenje teške rečenice koje ne mogu održati pažnju čitaoca.

Pasusi bi trebalo da posjeduju unutrašnju uređenost, neprekidnost i cjelovitost, ali i smisaonu povezanost sa prethodnom i sljedećim pasusima. Kontinuitet se može održati na nekoliko načina npr. korišćenjem riječi kojima se postiže povezivanje po:

- Vremenu (tada, sledeće, zatim, poslije,...)
- Uslovljenosti (stoga, uslijed toga, kao posljedica,...)
- Pripadanju (osim toga, šta više, povrh svega,...)
- Po odudaranju (iako, mada, ipak, protivno tome,...)
- Po usklađenosti (shodno tome i sl)...

Posredstvom zamjenice koja ukazuje na imenicu u prethodnoj rečenici, postiže se očuvanje neprekidnosti izlaganja, a pored toga izbjegava se jednolično ponavljanje neke imenice u susjednim rečenicama.

Prilikom pisanja rada potrebno je znati i sledeće, kako bi se izbegle enevtualne greške:

- Treba koristiti kraće rečenice koje čitaocu jasno prenose poruku autora.
- Iza svake riječi treba kucati jedan razmak
- Pravopisni znaci kao što su: tačka, zarez, znak pitanja, uzvičnik, dvije tačke, tačka zared, znaci izvoda, znak za procenat, zatvorena zagrada pišu se zajedno sa riječu iza koje slijede (nema razmaka).
- Pravopisni znaci kao što su: znaci navoda, otvorena zagrada pišu se zajedno se riječju ispred koje slijede (nema razmaka).
- Tri tačke (...) pišu se zajedno sa riječu iza koje slijede (npr. nabrjajanje: tada, sledeće, zatim, poslije,...), a odvojeno od riječi ispred koje se nalaze.
- Crtica između dvije riječi piše se bez razmaka ukoliko se radi o složenici, (npr. *radio-aparat*), a odvojeno ukoliko se srednja crta koristi u neku drugu svrhu.
- Tačka se ne piše iza rednih brojeva napisanih arapskim brojkama kada se iza njih nađe drugi pravopisni znak (zarez, zagrada, crta,...); npr: *O tome ćete naći informacije na*

119, 120, 121. i 122. strani. Na nekim spratovima (2, 4. i 5) su pokvarene električne instalacije.

- Kada rečenica počinje navođenjem godine to se radi na sledeći način: “Godine 1999. Crna Gora uvodi DEM.” (nije dozvoljeno rečenicu početi „1999. godine Crna Gora uvodi DEM.“)

6. Recenzija diplomskog rada

Svaki diplomski rad treba da dobije recenziju- kritičku ocjenu i mišljenje o radu od strane mentora. Recenzija sadrži jasno iskazan stav da li se rad preporučuje za štampu ili ne, i eventualno se daje spisak kritičkih primjedbi. Recenzent, u slučaju diplomskog rada mentor, je kompetentan stručnjak za datu oblast, i eventualne sugestije i kritike treba shvatiti dobronamjerno.

7. Štampanje diplomskog rada

Nakon recenzija, lektorisanja i eventualnih korektura samog rada, pristupa se štampanju rada.

- Koristiti format A4. Potrebno je koristiti standardne margine od 2,54cm (tj. 1 inch).
- Tip fonta koji će koristiti student može sam izabrati. Uobičajena je praksa da se veličina fonta osnovnog teksta bude 12 pt, kao i da prored između redova bude 1,5.
- Fusnote se obično pišu fontom veličine 10 pt.
- Naslov diplomskog rada kucati sa fontom veličine 18bt, bold.
- Naslove glava (1,2,...) kucati sa fontom veličine 14 pt, **bold**, sa po jednim praznim redom iznad i ispod.
- Naslove podglava (1.1, 1.2, 1.3,... i niže nivoe 1.1.1, 1.1.2,...) štampati fontom veličine 12 pt, **bold**, sa po jednim praznim redom iznad i ispod.
- Stranice moraju biti numerisane, u donjem desnom uglu.

Takođe, radi lakše preglednosti poželjno je da se tekst piše u odlomcima – pri čemu postoje dva načina:

- 1) uvučeni početak odlomka (između odlomaka nema praznog reda)
- 2) jedan red razmaka između odlomaka (početak odlomka nije uvučen).

Štampani i ukoričeni diplomski rad se predaje u traženom broju primjeraka shodno pravilima fakulteta i proceduri pisanja i odbrane diplomskog rada.

8. Usmena odbrana rada

Svaki diplomski rad brani se pred tročlanom Komisijom, u čijem je sastavu, po pravilu, i mentor diplomskog rada koji se brani. Komisija ima Predsjednika (koji morati imati nastavničko zvanje) i dva člana. Predsjednik Komisije otvara javnu odbranu rada.

Kandidat koji brani diplomski rad ima na raspolaganju 10 minuta da iznese nalaze do koji je došao prilikom pisanja rada. Prilikom samog čina odbrane potrebno se fokusirati na glavnu ideju rada, metodologiju koja je korišćena kao i glavne rezultate koji su dobijeni. Usmena odbrana rada treba da bude dobro pripremljena i uvježbana.

Potrebno je da kandidat pripremi i PowerPoint prezentaciju koja prati izlaganje prilikom odbrane rada. Na slajdovima ppt prezentacije potrebno je uključiti samo osnovne misli koje prate izlaganje i eventualno grafik ili tabelu koji će slušaocima pomoći u razumjevanju materije. Slajdovi ne smiju biti pretrpani već je potrebno da sadrže jednu ili maksimalno dvije kratke rečenice.

Prilikom izlaganja kandidat treba biti okrenut publici i Komisiji. Ne treba se okretati ka zidu na kojem se nalazi platno za projekciju, već se prezentacija može pratiti na ekranu ispred.

Shodno proceduri odbrane diplomskog rada, članovi Komisije postavljaju pitanja studentu i za to imaju do 5 minuta vremena. Prilikom postavljanja pitanja od članova Komisije, kandidat treba imati spremnu olovku i papir na koja će zapisivati pitanja.

Tek po zavšetku postavljanja pitanja svih članova Komisije kandidat počinje sa odgovaranjem. Kandidat ima do 10 minuta vremena da odgovori na pitanja. Kandidat može odgovarati na pitanja onim redosledom kako su članovi Komisije postavljali pitanja. Ukoliko je iz određenog razloga kandidatu potrebno da prvo odgovori na pitanje koje je kasnije postavljeno, a potom da se vrati na ranije postavljena pitanja može i to učiniti.

Nakon dobijenih odgovora Komisija se povlači da razmotri da li je student svojim diplomskim radom, javnom odbranom i odgovorima na postavljena pitanja dokazao svoju sistematičnost i osposobljenost za budući samostalan rad. Komisija saopštava svoju odluku i pozitivnim rezultatom označava završetak osnovnih studija za kandidata.

Odbrana diplomskog rada predstavlja javni čin, što znači da odbrani može prisustvovati svako ko želi. To je svakako i prilika da prijatelji kandidata i njegovi najbliži prisustvuju svečanom činu završetka osnovnih studija.